

تحلیل الگوهای رفتاری عابر پیاده و سواره قبل و بعد طراحی بولوار وکیل آباد مشهد حدفاصل هاشمیه تا حافظ با بهره‌گیری از نظریه "روانشناسی محیطی راپاپورت" با استفاده از تکنیک "عکسبرداری"

مریم وکیلی^{۱*}، فرشاد تاتاری^۲، امیر رضا شهریاری^۳

۱- مریم وکیلی: کارشناس ارشد معماری، عضو هیئت مدیره شرکت مشاور معماری و شهرسازی فضا زیست شرق (m.vakily.81@gmail.com)
۲- دانشجوی دکتری معماری، عضو هیئت علمی گروه معماری و شهرسازی دانشگاه خيام، مشهد، ایران (Fazazist.ir@gmail.com)
۳- امیر رضا شهریاری، کارشناس ارشد معماری و طراحی شهری، عضو هیئت مدیره شرکت مشاور معماری و شهرسازی فضا زیست شرق (Shahriari_ir@yahoo.com)

چکیده

امروزه مسیرهای پیاده یکی از مهم‌ترین فضاهای شهری در کنار مسیر سواره در عرصه‌های عمومی شهرها هستند که به‌ویژه به دلیل شاخصه مقیاس انسانی و ایجاد پویایی و افزایش تعاملات اجتماعی و بروز الگوهای رفتاری متعارف در عصر ارتباطات مجازی، بسیار مورد توجه صاحب‌نظران است. علاوه بر این، ایجاد و توسعه محدوده‌های پیاده و سواره در کشورهای درحال توسعه‌ای همچون ایران که به دلیل روبرویی ناگهانی با پدیده شهرنشینی و زندگی ماشینی آن‌چنان که باید نسبت به برنامه‌ریزی مدرن برای گذران اوقات فراغت و ایجاد و طراحی فضاهای باز شهری و مکان‌های تفریحی اقدام ننموده‌اند، ضروری است. در این بین؛ شرکت مشاوره معماری و شهرسازی "فضا زیست شرق"، در سال ۱۳۸۹ با پروژه "طراحی پیاده‌روسازی بولوار وکیل‌آباد" در شهر مشهد به‌عنوان دومین کلان‌شهر مذهبی جهان در جهت رفع این کمبود گام مثبت برداشته است. بولوار وکیل‌آباد به‌عنوان اصلی‌ترین محور شریانی بخش شرقی - غربی استخوان‌بندی شهر مشهد می‌باشد که بستر مناسبی جهت ارتقای نقش توریستی گردشگری مشهد محسوب می‌شود. هدف از انجام این پژوهش؛ تحلیل الگوهای رفتاری عابر پیاده و سواره قبل و بعد از پروژه مذکور می‌باشد، روش این پژوهش تحلیلی - کاربردی می‌باشد که مطالعات آن از طریق شیوه کتابخانه‌ای گردآوری شده است و تکنیک عکسبرداری به‌عنوان ابزار تحلیل این پژوهش اتخاذ شده است. که به مستندسازی و تحلیل جریانات حرکتی پیاده و سواره به‌عنوان پایه استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی مسیر پیاده و سواره می‌پردازد. یافته‌ها حاکی از آن است: توجه به اصول فرهنگی اجتماعی بالأخص شاخص "عدم تداخل سواره و پیاده، عدم وقوع جرم و جنایت، آرام سازی ترافیک، آسایش، آسودگی، توجه به حرانم، پویایی و نهایتاً حضورپذیری شهروندان، از جمله عوامل تاثیرگذار و مهم جهت تعریف الگوهای رفتاری متعارف توسط عابر پیاده و سوار در محیط می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: روانشناسی محیطی، راپاپورت، الگوهای رفتاری عابر پیاده و سواره، عکسبرداری

^۱ مدیر عامل شرکت مشاور معماری و شهرسازی فضا زیست شرق
^۲ این مقاله بر اساس پروژه "طراحی پیاده‌روسازی بولوار وکیل‌آباد" توسط مهندسان مشاور فضا زیست شرق می‌باشد که در سال ۱۳۸۹-۱۳۹۱ طراحی و ۱۳۹۴-۱۳۹۸ اجرا شده است. (هم اکنون نیز در حال اجرا می‌باشد).
دلیل انتخاب این عرصه برای شرکت مشاور نامبرده؛ اهمیت بیش‌ازاندازه نقش ترافیکی و عبوری محور وکیل‌آباد در شرایط موجود می‌باشد که به علت کمبود و نبود فضای شهری پویا و سرزنده پویا و وجود سیل عظیمی از عابران پیاده در این محور، همچنین وجود پتانسیل بالقوه در این حاشیه با توجه به نقش ارتباطی بودن آن بوده است.